

Comparison of marital satisfaction components among kinship and non-kinship married couples*

**Asghar Dadkhah &
Fatemeh Shoai**
University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences
Sotoudeh Afrooz**
Family Counseling

Abstract: The way of marriage and family relationship the couple and their families can be effected on their primitive cognition of each other and their adaptability and marital satisfaction. So, the present study was conducted to compare marital satisfaction in individuals with kinship and non-kinship marriage. For this purpose, 210 subjects (30 people in each group) were selected by available sampling method and tested by Afrooz couple satisfaction scale. Data analysis showed, there was no significant difference between the overall score of marital satisfaction in individuals with kinship and non-kinship marriage. But at the subscale level, there was a significant difference between two groups on the problem-solving, Ideal thinking and communication skills. therefore, it seems that the provision of family education and counseling in order to improve communication skills and problem-solving skills among couple with -kinship marriage. Especially, more family relationships between kinship couples in some cases can lead to misunderstandings and differences if not properly managed, which weakens the couple's interactions. Of course, one of the reasons for the weakness in communication skills between kinship couples, in turn, can be the inability to use the right problem-solving methods, which can be controlled and managed to a large extent through training and counseling.

Keyword: Marital satisfaction, kinship and non-kinship marriage

* مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد

** نویسنده مسوول: کارشناس ارشد مشاوره خانواده، تهران دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران. پست الکترونیکی: sotoudeh.stars@gmail.com

بررسی مقایسه‌ای و تحلیلی مؤلفه‌های رضامندی زوجیت در زوج‌های غیرخویشاوند و خویشاوند

اصغر دادخواه و

فاطمه شعاعی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

ستوده افروز

مشاوره خانواده

چکیده: شیوه ازدواج و نسبت خانوادگی زوجین و خانواده‌های آنان از جمله مواردی است که می‌تواند با شناخت اولیه آنان از یکدیگر و سازگاری و رضایت زناشویی مرتبط باشد. پژوهش حاضر به مقایسه رضایت‌مندی زوجیت در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی می‌پردازد. بدین منظور ۱۲۰ آزمودنی (در هر گروه ۶۰ نفر) انتخاب شد و با استفاده از مقیاس رضایت‌مندی زوجیت افروز (AMSS) مورد آزمون قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد، هرچند میان نمره کل رضایت‌مندی زوجیت در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی در مقایسه با افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی اختلاف معناداری وجود ندارد، اما در سطح زیرمقیاس‌ها، میان نمرات افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی در زیرمقیاس حل مساله، رضایت‌مندی، مطلوب‌اندیشی و مهارت‌های ارتباطی میان زوجین با ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی اختلاف معناداری دیده شد. با در نظر گرفتن این موضوع به نظر می‌رسد ارائه آموزش‌ها و مشاوره‌های خانوادگی در راستای بهبود مهارت‌های ارتباطی و مهارت‌های حل مساله در میان افراد با ازدواج‌های خویشاوندی بیش از پیش باید مورد توجه قرار گیرد. به‌ویژه آنکه، روابط خانوادگی بیشتر در بین این زوجین در برخی موارد می‌تواند در صورت عدم مدیریت صحیح موجب سوءفاهم‌ها و اختلافاتی شود که سبب تضعیف تعاملات زوجین می‌شود. از جمله دلایل ضعف در مهارت‌های ارتباطی به‌نوبه خود می‌تواند ناتوانی در بکارگیری روش‌های حل مساله درست است که از طریق آموزش و مشاوره می‌توان تا حدود زیادی آنها را کنترل و مدیریت نمود.

واژه‌های کلیدی: ازدواج خویشاوندی، ازدواج غیرخویشاوندی و رضایت‌مندی زوجیت

زناشویی و میزان برآورده شدن نیازها، خواسته‌ها و آرزوهای شخصی و زوجی است (مطیعی، برجعلی و نقوی، ۱۳۹۳) و به صورت فرآیندی نمود می‌یابد که در طول زندگی با همکاری یکدیگر آن را بوجود می‌آورند و کاهش یا فقدان آن یکی از مهم‌ترین علل مراجعه زوجین به مشاوران و درمانگران زوج درمانی است (باری، ۲۰۱۰). تحقق نیافتن رضایت‌مندی زوجیت می‌تواند، سبب تیره و تار شدن روابط همسران به عنوان مهم‌ترین اعضای خانواده، سست شدن بنیان خانواده و آسیب‌پذیری فرزندان و سایر اعضای مرتبط با خانواده گردد، به شکلی که احتمال طرد خانواده از سوی دیگران و یا تمایل اعضای خانواده نسبت به انزوا و فاصله‌گیری نه تنها از یکدیگر بلکه سایرین شود. از سویی رضایت زناشویی بیانگر احساس مطلوب‌اندیشی و شادکامی خانواده نیز می‌شود و در نتیجه منجر به بهبود سلامت روان افراد می‌گردد (گل‌پرور و ستایش‌منش، ۱۳۹۳).

در این بین، هرچند مطالعه رضایت زناشویی از قدمت طولانی برخوردار است، اما افزایش روزافزون آمار طلاق^{۱۰} در کشورهای مختلف خود شاهدهی بر شناخت ناکافی این عامل و جنبه‌های مختلف آن است. در پژوهش‌های مختلف به متغیرها^{۱۱} و عوامل مختلف فردی^{۱۲}، خانوادگی، شغلی^{۱۳} و اجتماعی^{۱۴} مرتبط با رضایت زناشویی اشاره شده است. خودپنداره نامطلوب، افسردگی در میان همسران، ناتوانی در برقراری و ایجاد یک گفتگوی موثر می‌تواند بر ادراک فرد از رضایت زناشویی با توجه به طول مدت آن اثرگذار باشد. به گونه‌ای که نهایتاً نارضایتی زناشویی منجر به بروز آسیب‌های روانشناختی مزمن بویژه افسردگی خواهد شد (ماینا، ۲۰۱۹). نتایج پژوهش میری، هاشمی و پورشافعی (۱۳۹۰) نیز روی گروهی از زنان شاغل نشان داد، میان رضایت‌مندی زناشویی و افسردگی^{۱۵} زنان رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش گورو، نهرا و تاکر (۲۰۱۷) نیز بیانگر آن است که بروز اختلال دوقطبی در میان افراد

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و برای آنکه بتواند نیازهای خود را در قبال تداوم حسات استمرار بخش به زندگی گروهی و ارتباط با سایر هم‌نوعان خود نیازمند است و نیازهای روانی^۱ و جسمانی^۲ است که با ازدواج^۳ و تشکیل خانواده برآورده می‌شود (ماشاک، ۲۰۱۵). خانواده^۴ تنها نهاد فطری، طبیعی، بی‌بدیل و جاودانه بشر است و همه نهادهای اجتماعی همچون مدرسه، دانشگاه، آموزش و بهداشت همه براساس خانواده تاسیس می‌گردند. خانواده، اولین، مهمترین و پربرت‌ترین نهاد اجتماعی در تاریخ، فرهنگ و تمدن انسان‌هاست. خانواده، مطلوب‌ترین بستر شکوفایی وجود و تبلور ارزش‌های اخلاقی^۵ است. خانواده، گلستان دل آرامی، حلقه پیوند نسل‌ها و پل انتقال فرهنگ و ارزش‌هاست (افروز، ۱۳۹۷). نخستین گام در ایجاد و ساخت یک خانواده ازدواج است. ازدواج قرار یا تعهدی^۶ است که به موجب آن یک فرد در زندگی فردی دیگر شریک می‌شود و به طور متقابل، دیگری را شریک زندگی خود می‌کند (صبیحی، ۱۳۸۶). ازدواج، یک نیاز فطری و ضرورت حیات اجتماعی، بستر آرامش، رشد و شکوفایی وجود انسان محسوب می‌شود (افروز، ۱۳۹۷).

در این میان، یکی از مهم‌ترین عواملی که ازدواج کارآمد^۷ را از ازدواج ناکارآمد^۸ متمایز می‌سازد، رضایت‌مندی زناشویی^۹ است (فینچام و بیچ، ۲۰۱۰). در واقع، از جمله مهم‌ترین مولفه‌های مهم در متن خانواده رضایت زناشویی است. رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از یکدیگر را دارند. روابط رضایت بخش از طریق علائق متقابل، مراقبت از یکدیگر و ارضای نیازها، پذیرش و تفاهم با هم سنجیده می‌شود. به گونه‌ای که ارتباط با همسر هسته مرکزی زندگی عاطفی و اجتماعی هر شخصی محسوب می‌شود (اونیشی، سوروکوسکی، پیپی و تون، ۲۰۱۲). رضایت زناشویی ارزیابی ذهنی فرد از رابطه

10. divorce
11. variables
12. individual
13. career
14. social
15. depression

1. psychological
2. physical
3. marriage
4. family
5. moral values
6. commitment
7. efficient marriage
8. inefficient marriage
9. marital satisfaction

فرزندان نوجوان و کاهش اختلافات زناشویی مرتبط دانسته است (اونیشی و همکاران، ۲۰۱۲).

یکی دیگر از عواملی که ممکن است با رضایت زناشویی در ارتباط باشد و کمتر مورد توجه قرار گرفته باشد، را می‌توان، نسبت خانوادگی یا خویشاوندی^{۱۰} همسران دانست. شناخت اولیه همسران پیش از ازدواج و وجود رابطه خویشاوندی می‌تواند یکی از عوامل موثر بر رابطه همسری باشد که هم تحت تاثیر روابط خانوادگی زوجین پیش از ازدواج است و هم روابط خانوادگی آنها پس از ازدواج را تحت تاثیر قرار می‌دهد (وندرف، لوکاس، ایماموگلو، ویسفلد و ویسفلد ۲۰۱۱). هر چند، میزان ازدواج های خویشاوندی در جوامع مختلف بسته به مذهب، فرهنگ و ویژگی‌های جغرافیایی منطقه متفاوت است. با این وجود، در میان برخی اقوام، ملت‌ها و فرهنگ‌های مختلف بویژه در جامعه ایرانی این قبیل ازدواج‌ها رواج بیشتری دارند (کاکابرابی و صیدی، ۱۳۹۰؛ به نقل از کاکابرابی، ۱۳۹۰). البته، تفاوت‌هایی در الگوی ازدواج خویشاوندی در میان مناطق شهری و روستایی و تحت تاثیر مولفه‌های مختلف اقتصادی - اجتماعی ممکن است، ایجاد شده باشد. یافته‌های مطالعاتی نشان می‌دهد، درصد ازدواج فامیلی در میان فرزندان، با افزایش ۸ درصدی به ۴۵/۶ درصد رسیده است. به بیان دیگر، ازدواج فامیلی نزدیک در نسل دوم، نسبت به نسل اول افزایش یافته است. این در حالی است که شهرنشینی، افزایش سطح تحصیلات، بالا رفتن سن ازدواج و ازدواج آزاد میان نسل دوم رو به افزایش است و می‌تواند بر جنبه‌های مختلف روابط خانوادگی با تاکید بر ازدواج های خویشاوندی اثرگذار باشد. همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهد که الگوی ازدواج فامیلی در مناطق شهری و روستایی متفاوت است. به طوری که از میان افراد نسل دوم، احتمال ازدواج متولدین روستا با یکی از خویشاوندان نزدیک خود، حدود ۴۶ درصد و بیش از احتمال ازدواج فامیلی مشابه همین متولدین در شهر است (شوازی و ترابی، ۱۳۸۵).

به رغم این آمارها و تاثیر مولفه‌های روانی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی بر ابعاد متفاوت ازدواج‌های خویشاوندی نکته‌ای که

متاهل می‌تواند روی رضایت زناشویی آنان اثر گذار باشد و سبب بروز مشکلات ارتباطی در میان همسران شود. لذا، می‌توان چنین قلمداد کرد که نارضایتی زناشویی با سلامت روان و اختلالات روانشناختی در ارتباط است. در برخی دیگر از پژوهش‌های مرتبط، بهبود رضایت زناشویی تابع عواملی همچون پاسخگو بودن زوجین نسبت به نیازهای یکدیگر، چگونگی گذراندن اوقات فراغت با همسر به تنهایی، چگونگی روابط عاشقانه و رمانتیک کلامی و غیرکلامی، بکاربردن الفاظ محبت‌آمیز، تمایلات جنسی، توانایی افراد در مواجهه با چالش‌ها، حل تعارضات، وفاداری^۱، صداقت^۲ و صمیمیت زناشویی^۳ در بقاء ازدواج موثر شناخته شده‌اند (هسوئه، موریسون و داس، ۲۰۰۹). یافته‌های مطالعاتی فراهینی، افروز، غباری بناب و همکاران (۱۳۹۸) نیز توجه به ارزش‌های اسلامی - ایرانی را در افزایش رضایت زناشویی افراد موثر دانسته‌اند. در پژوهش دیگری نشان داده شد، حسادت، مشارکت و همیاری و عشق مهم‌ترین عوامل مرتبط با رضایت زناشویی بودند (ربلو، جونپور و بریتو، ۲۰۱۴). هانلر و گنسوز (۲۰۱۶) از جمله حوزه‌های اثرگذار بر کیفیت و رضایت زناشویی را نظام اعتقادی^۴، ارزشی^۵، باورهای همسران، میزان شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها در این زمینه‌ها را مهم دانسته و معتقدند چنانچه ازدواج را به عنوان نقطه اتصال دو تفکر و نظام فکری و فرهنگی متفاوت در نظر بگیریم، هرگونه گوناگونی و تفاوتی در این زمینه می‌تواند بر پویایی زناشویی^۶ اثرگذار باشد. از جمله این عناصر را می‌توان نژاد، فرآیندهای اجتماعی^۷، اعتقادات و عوامل تاریخی^۸ و خانوادگی دانست که می‌توانند با شناخت و آگاهی ابتدایی و اولیه در مورد همسر یا شریک فرد مرتبط باشد. مصباح (۱۳۹۸) بنا بر یافته‌های مطالعاتی خود نشان داد، میان عشق و مولفه‌های آن (صمیمیت، هوس و تعهد) با رضایت زناشویی همبستگی وجود دارد. نمرات بالاتر در صمیمیت و تعهد با افزایش رضایت زناشویی و نمرات بالاتر در هوس با کاهش رضایت زناشویی همراه هستند. مطالعات جانسون (۲۰۰۹) نیز افزایش رضایت زناشویی را با کاهش تعارضات^۹ با

10. kinship

1. loyalty
2. honesty
3. marital intimacy
4. belief
5. values
6. marital dynamics
7. social pProcess
8. historical
9. conflicts

ازدواج‌های غیر خویشاوندی به مراتب بالاتر از ازدواج‌های خویشاوندی است و از جمله دلایل این تفاوت را کشیده شدن اختلافات زناشویی به خانواده‌ها دانسته‌اند. همانگونه که مشاهده می‌شود، توجه به تفاوت و رابطه میان رضایت زناشویی در میان افراد با انواع ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی در کمتر پژوهشی مورد توجه قرار گرفته است. این امر در حالی است که با افزایش دانش در این حوزه و شناخت بیشتر میزان رضایت زناشویی در میان افراد با انواع ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی می‌توان برنامه‌های آموزشی یا مداخله‌ای مدونی جهت افزایش رضایت زناشویی و به دنبال آن تحکیم نهاد خانواده و در نهایت کاهش آمار طلاق برداشت. با در نظر گرفتن آنچه تاکنون در خصوص جنبه‌های مختلف رضایت زناشویی و لزوم توجه به بررسی میزان آن در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی گفته شد، مساله پژوهش حاضر را می‌توان در غالب دو سوال به صورت زیر بیان کرد:

آیا میان رضایت مندی زوجیت در زوج‌های خویشاوند و زوج‌های غیرخویشاوند تفاوت وجود دارد؟ آیا میان ابعاد رضایت مندی زوجیت در زوج‌های خویشاوند و زوج‌های غیرخویشاوند تفاوت وجود دارد؟

روش

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و از نظر روش از نوع علی - مقایسه‌ای^{۱۴} می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل والدین دانش آموزان مدارس شهر تهران با انواع ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند. با توجه به طرح پژوهش که از نوع علی - مقایسه بود، ۶۰ نفر افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی (۳۰ نفر مرد و ۳۰ نفر زن) و ۶۰ نفر با ازدواج‌های خویشاوندی (۳۰ نفر مرد و ۳۰ نفر زن) با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شده و مورد آزمون قرار گرفتند. میانگین سن آزمودنی‌ها در میان

در عمده مطالعات مربوط به ازدواج‌های خویشاوندی مورد توجه قرار گرفته است، بررسی مشکلات و پیامدهای ژنتیکی^۱ و شیوه انتقال ژن‌ها به فرزندان و دیگر شاخص‌های فیزیکی^۲ و زیستی^۳ است و کمتر به مولفه‌های ارتباطی^۴ و سلامت روان^۵ همسران و اعضای خانواده در این نوع ازدواج‌ها اشاره شده است (افروز، ۱۳۹۷؛ اسفندیاری، افروز، هومن و ییاری، ۱۳۸۹ و کاکابرایی و صیدی، ۱۳۹۱).

قائدی (۱۳۹۱) از جمله موارد مطرح در ازدواج‌های خویشاوندی را که سبب اختلاف‌های خانوادگی^۶ می‌شود کشیده شدن مشکلات زوجین به خانواده‌های اولیه آنها می‌داند که به نوبه خود می‌تواند با حمایت‌های سوگیرانه یا راه‌حل‌های کوتاه مدت و سطحی همراه باشد که پیامد آن تشدید اختلاف همسران خواهد بود. البته، در مواردی همچون مسائل عاطفی^۷ و احساسی خیلی نمی‌توان چارچوب‌گذاری‌های دقیق را مطرح ساخت و امکان دارد، این اختلافات زناشویی بوده باشد که منجر به بروز مشکلات در خانواده‌های اولیه تداوم و تشدید مشکلات شده باشد که در نهایت با اثرگذاری بر مسائل عاطفی و احساسی همسران کاهش رضایت زناشویی، شادکامی^۸، روابط جنسی^۹ را به دنبال داشته باشد. غلامی (۱۳۹۳) در تحقیق دیگری به این نتیجه رسید که میزان شدت عاطفه، نشاط و نشانه‌های عاطفی افسردگی^{۱۰} در زنان با ازدواج‌های درون فامیلی^{۱۱} به مراتب پایین‌تر از زنان با ازدواج‌های برون فامیلی است. به عبارتی ازدواج‌های درون فامیلی با کاهش معنادار احساسات و هیجانات مثبت^{۱۲} در زنان همراه هستند. در پژوهش دیگری با هدف مقایسه تعارض زناشویی و رضایت جنسی در زنان با ازدواج‌های فامیلی و غیر فامیلی، مشخص شد زنان با ازدواج‌های غیر خویشاوندی از رضایت جنسی و زناشویی بالاتری برخوردارند و در عین حال، تعارضات زناشویی کمتری در میان آنان وجود دارد (امراهی، چلسی، شعیری و ایسک، ۱۳۹۲). بای (۲۰۰۸) و فلاسلگو^{۱۳} (۲۰۰۱)؛ به نقل از غلامی (۱۳۹۳)، نیز بیان می‌کنند، میزان رضایتمندی زناشویی در

14. comparative causal

1. genetically
2. physical
3. biological
4. communication components
5. mental health
6. family disputes
7. emotional
8. happiness
9. sexual
10. emotional symptoms of depression
11. intra-family
12. positive emotions
13. Flaslegue, M.

زناشویی، که با رویکردهای جدید مطابقت دارد و حد بالایی از مناسبت و کفایت را نسبت به بستر فرهنگ جامعه اسلامی - ایرانی دارد. به منظور بررسی همسانی درونی^{۱۱} این مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ^{۱۲} استفاده شده است. ضرایب همسانی درونی ۰/۹۵ برای کل ابزار و ضرایب بین ۰/۸۶ تا ۰/۶۴ زیرمقیاس‌ها نشان داد که مقیاس دارای همسانی درونی مطلوب و مناسب و قابل اجرا برای بررسی رضایت همسران است. ضریب پایایی^{۱۳} بازآزمایی^{۱۴} ۰/۷۹۱۴ نیز حاکی از پایایی و همسانی درونی بالای این مقیاس است. روایی همگرایی^{۱۵} این مقیاس نیز با استفاده از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^{۱۶}، همبستگی ۰/۴۳ را نشان داد که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است، لذا با ۹۹ درصد اطمینان همبستگی مشاهده شده بین این دو مقیاس معنادار است (مجبی، قاسم‌زاده، فرزاد و افروز، ۱۳۹۵).

یافته‌ها

در جدول زیر میانگین و انحراف استاندارد نمرات آزمودنی‌ها در زیرمقیاس‌ها و نمره کل رضایت‌مندی زوجیت در سطح توصیفی نمایش داده شده است. جهت مقایسه نمره کل رضایت‌مندی زوجیت در گروه‌ها از تحلیل واریانس تک متغیره استفاده خواهد شد. پیش از آن فرض همگنی واریانس‌ها بررسی شده بود که به توجه به $F(1,118) = 0/60$ این فرض رعایت شده بود.

افراد با ازدواج‌های خویشاوندی ۴۱/۳۵ و انحراف استاندارد آن ۹/۱۵ و در میان افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی ۴۲/۰۴ با انحراف استاندارد ۱۰/۶۹ بود. همچنین، سابقه ازدواج در میان افراد با ازدواج‌های خویشاوندی ۱۰/۰۲ سال و در میان افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی ۸/۶۲ می‌باشد. ۵۳/۱۱ درصد از آزمودنی‌ها در گروه افراد با ازدواج‌های خویشاوندی را زنان و ۴۶/۸۹ درصد آنان را مردان تشکیل دادند. در میان افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی نیز ۵۶/۲۹ درصد از آزمودنی‌ها را زنان و ۴۳/۷۱ درصد آنان را مردان در بر می‌گرفتند.

ابزار سنجش

مقیاس رضایت مندی زوجیت افروز (AMSS). مقیاس رضایت زناشویی افروز^۱ توسط افروز در سال ۱۳۸۷ جهت ارزیابی میزان رضایت همسران و برای فرهنگ جامعه ایرانی تهیه و در سال ۱۳۸۹ در تهران هنجاریابی شده است. این مقیاس یک ابزار ۱۱۰ ماده‌ای است که رضایت همسران را در مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت از ۱ (کاملاً مخالف) تا ۴ (کاملاً موافق) می‌سنجد. هرچه فرد در این آزمون نمره بیشتری به دست آورد، نشان دهنده رضایت زناشویی بالاتر است. این مقیاس از ۱۰ زیرمقیاس رضایت عاطفی^۲، رضایت تعاملی^۳، رضایت نگرشی^۴، رضایت رفتاری^۵، رضایت حمایتی - اجتماعی^۶، رضایت همدلی^۷، رضایت مشکل‌گشایی، رضایت شخصیتی^۸، رضایت فرزندپروری^۹ و رضایت مطلوب اندیشی^{۱۰} تشکیل شده است که جهت ارزیابی و سنجش مؤثر رضایت

11. internal consistency
12. Cronbach's alpha coefficient
13. reliability
14. test-retest
15. convergent validity
16. Communication and Happiness (ENRICH)

1. Afroz Marriage Satisfaction Scale (AMSS)
2. emotional satisfaction
3. interaction
4. attitude
5. behavioral
6. supportive-social
7. empathy
8. personality
9. parenting
10. positive-thinking

جدول ۱

مقایسه میانگین رضایت مندی زوجیت و مولفه‌های آن در ازدواج‌های غیرخویشاوندی و خویشاوندی

غیر خویشاوند		خویشاوند		متغیر
SD	M	SD	M	
۳/۷۵	۴۷/۴۵	۳/۲۶	۴۵/۶۰	مطلوب اندیشی
۲/۹۰	۴۰/۵۵	۴/۰۶	۳۷/۴۱	رضایت زناشویی
۲/۴۷	۶۷/۹۸	۲/۹۹	۶۸/۸۰	رفتار شخصی
۲/۶۳	۵۰/۳۰	۳/۱۲	۴۸/۵۱	مهارت ارتباطی
۲/۴۵	۲۹/۷۰	۲/۱۸	۲۶/۳۵	حل مساله
۱/۴۶	۲۶/۱۳	۱/۷۰	۲۶/۳۳	امور مالی
۲/۵۶	۲۵/۲۵	۲/۳۸	۲۵/۴۶	امور مذهبی
۱/۶۰	۲۶/۰۵	۱/۷۸	۲۶/۴۸	فرزندپروری
۱/۲۶	۲۹/۸۶	۲/۰۳	۳۰/۵۸	اوقات فراغت
۴/۴۲	۴۵/۶۰	۳/۳۰	۴۶/۳۸	تعامل کلامی
۱۲/۷۳	۳۸۸/۱۷	۱۲/۸۳	۳۸۴/۰۹	رضایت مندی زوجیت

غیرخویشاوندی تفاوت معناداری وجود ندارد. با این وجود، در ادامه به مقایسه نمرات آزمودنی‌ها در سطح زیرمقیاس‌های رضایت مندی زوجیت با استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیره پرداخته شده است.

مطابق جدول ۲ یافته‌های حاصل از تحلیل واریانس تک متغیری و با در نظر گرفتن آماره $F = ۰/۰۷$ که در سطح $۰/۰۵$ از نظر آماره معنادار نیست. می‌توان گفت، میان نمره کل رضایت مندی زوجیت در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی و

جدول ۲

تحلیل واریانس تک متغیری نمره کل رضایت مندی در ازدواج‌های غیرخویشاوندی و خویشاوندی

Sig	F	میانگین مجذورات	df	مجموع مجذورات	منبع تغییر
۰/۷۸	۰/۰۷	۱۱/۴۰	۱	۱۱/۴۰	گروه
		۱۵۱/۵۸	۱۱۸	۱۷۸۸۶/۹۱	خطا
			۱۲۰	۱۶۰۳۳۳۸۱	کل

ویلکز و هاتلینگ و $F(۱۰, ۴۹) = ۶/۸۰$ در سطح آماره $۰/۰۵$ میان زیرمقیاس‌ها اختلاف معناداری وجود دارد.

با توجه به اینکه فرض همگنی واریانس‌ها و M باکس رعایت شدند. همچنین، مطابق نتایج جدول ۳ می‌توان گفت، با در نظر گرفتن نتایج آزمون چند متغیری پیلای، لامبدای

جدول ۳

آزمون های تحلیل واریانس چندمتغیری در ازدواج های غیرخویشاوندی و خویشاوندی

منبع تغییر	شاخص	F	سطح معناداری
گروه	لامبدای ویلکز	۶/۸۰	۰۰/۰
	هاتلینگ	۶/۸۰	۰۰/۰
	ویلکز	۶/۸۰	۰۰/۰
	روی	۶/۸۰	۰۰/۰

می‌توان با ۹۵ درصد اطمینان و $p > ۰/۰۵$ میان دو گروه رضایت‌مندی زوجیت پرداخته و نشان می‌دهد، با توجه به آماره $F = ۸/۳۰$ میان مطلوب‌اندیشی در دو گروه تفاوت وجود دارد. همچنین، با توجه به $F = ۲۳/۵۸$ در رضایت‌زناشویی، $F = ۵/۱۹$ در مهارت ارتباطی و $F = ۱۱/۲۵$ در حل مساله

جدول ۴ به مقایسه زیرمقیاس‌های پرسشنامه رضایت‌مندی زوجیت پرداخته و نشان می‌دهد، با توجه به آماره $F = ۸/۳۰$ میان مطلوب‌اندیشی در دو گروه تفاوت وجود دارد. همچنین، با توجه به $F = ۲۳/۵۸$ در رضایت‌زناشویی، $F = ۵/۱۹$ در مهارت ارتباطی و $F = ۱۱/۲۵$ در حل مساله

جدول ۴

تحلیل واریانس چندمتغیری زیرمقیاس‌های رضایت‌مندی زوجیت در ازدواج‌های غیرخویشاوندی و خویشاوندی

منبع تغییر	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	Sig
مطلوب‌اندیشی	۱۰۲/۶۷	۱	۱۰۲/۶۷	۸/۳۰	۰/۰۰
رضایت‌زناشویی	۲۹۴/۵۳	۱	۲۹۴/۵۳	۲۳/۵۸	۰/۰۰
رفتار شخصی	۲۰/۰۰	۱	۲۰/۰۰	۲/۶۵	۰/۱۰
مهارت ارتباطی	۳۹/۴۰	۱	۳۹/۴۰	۵/۱۹	۰/۰۰
حل مساله	۲۸۹/۶۷	۱	۲۸۹/۶۷	۱۱/۲۵	۰/۰۰
امور مالی	۸۳/۲۰	۱	۸۳/۲۰	۰/۴۷	۰/۴۹
امور مذهبی	۷۸/۴۰	۱	۷۸/۴۰	۱/۲۲	۰/۵۳
فرزندپروری	۹۲/۶۰	۱	۹۲/۶۰	۱/۹۵	۰/۱۶
اوقات فراغت	۶۶/۰۹	۱	۶۶/۰۹	۲/۱۴	۰/۱۷
تعامل کلامی	۵۱/۲۵	۱	۵۱/۲۵	۱/۲۰	۰/۲۷

غیرخویشاوندی سطوح بالاتری از مطلوب‌اندیشی، مهارت حل مساله، رضایت‌زناشویی و مهارت‌های ارتباطی را گزارش داده‌اند. به عبارتی هرچند میان رضایت‌مندی زناشویی کلی در دو گروه اختلاف معناداری وجود ندارد، اما در سطح برخی زیرمقیاس‌ها تفاوت‌هایی دیده می‌شود. در این زمینه یافته‌های پژوهش با نتایج تحقیق، امرالهی و همکاران (۱۳۹۲)، بای (۲۰۰۸)، ربلو و همکاران (۲۰۱۴)، ژیان و همکاران (۱۳۹۸)،

بحث

هدف پژوهش حاضر مقایسه رضایت‌مندی زوجیت در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی بود. یافته‌های پژوهش نشان داد، میان میزان نمره کل رضایت‌مندی زوجیت در افراد با ازدواج‌های خویشاوندی و افراد با ازدواج‌های غیرخویشاوندی اختلاف معناداری وجود ندارد. با این حال، در سطح زیرمقیاس‌های رضایت‌مندی زوجیت، افراد با ازدواج‌های

نداشتن چنین فرصتی جهت حل تعارضات زوجین، در عین حال می‌تواند زوجین را یک قدم به طلاق و جدایی نزدیک کند، چراکه بررسی‌ها نشان می‌دهد، از جمله دلایل اصلی نارضایتی زناشویی دخالت‌های زیاد و نابجای اطرافیان است. از سوی دیگر، میزان استرس و اضطراب در این ازدواج‌ها خارج از مسائل ارتباطی بین فردی، می‌تواند ناشی از دغدغه‌ی آنان در مورد حل مشکلات ارتباطی در خانواده‌های گسترده‌ترشان باشد طبیعتاً، این نگرانی در زنان به دلیل نقش مهمی که در بارداری و تربیت فرزندان دارند به مراتب بیشتر است (صادقی، زنجری و محمودیانی، ۱۳۹۷). چنین دلمشغولی‌هایی در طولانی مدت فرد را فرسوده کرده، هیجانات و احساسات منفی را در او افزایش داده و احساس خوشایند و شادی را کاهش می‌دهد و با توانایی‌های شناختی افراد در حل مساله تداخل ایجاد می‌کند و در مواردی می‌تواند سبب شود تا افراد بجای تمرکز روی راه حل‌های کارآمد و معقولانه صرفاً فکر و زمان خود را معطوف به جنبه‌های هیجانی و عاطفی مشکل خود کنند. همانگونه که افضل (۱۳۹۴) بیان کرده است، ازدواج‌های خویشاوندی به عنوان تعدیل‌کننده‌ای برای تاثیر فشارهای اجتماع، اقتصادی و در نهایت روانی و موثر بر سازگاری زوجین محسوب می‌شوند و نهایتاً با ایجاد وابستگی شدید زن و شوهر به خویشاوندان و دوستان باورهای ارتباطی و عاطفی ناکارآمدی را ایجاد می‌کنند و از این طریق نشاط، هیجانات مثبت، قدرت حل مشکلات ساده و کارآمدی آنان را کاهش می‌دهند (دوماراجو، ۲۰۱۶). به عبارتی، دخالت‌های بیشتر دیگر اعضای خانواده در رابطه زناشویی افراد در ازدواج‌های درون فAMILIARY رضایتمندی، شادکامی و تعاملات عاطفی و جنسی میان آنان را کاسته، مشکلاتی را به دنبال می‌آورد که به دلیل کاهش توانایی زوجین در گفتمان مبتنی بر حل مساله با تشدید آنها روبرو خواهیم بود (قائدی، ۱۳۹۱). با این وجود و حتی به رغم در نظر گرفتن موارد فوق باید این نکته را مدنظر قرار داد که تصمیم‌گیری نهایی در خصوص شیوه ازدواج، بویژه در ازدواج خویشاوندی باید با در نظر گرفتن بسیاری از مولفه‌ها و عوامل اثرگذار احتمالی صورت گیرد که لزوم انجام پژوهش‌های جامع‌تر در این حوزه را می‌طلبد. در نهایت و با توجه به یافته‌های پژوهش، از آنجا که یکی از مشکلات افراد در ازدواج‌های خویشاوندی توانایی حل مساله است، توصیه می‌شود؛ دوره‌هایی جهت ارتقا مهارت‌های حل مساله به شیوه

قائدی (۱۳۹۱)، غلامی (۱۳۹۳) و وندورف و همکاران (۲۰۱۱) هماهنگی دارد.

به عیقه‌ده افروز (۱۳۸۹) مساله ازدواج‌های خویشاوندی زمانی می‌تواند به صورت جدی مطرح شود و منجر به تفاوت چندانی در رضایت از زندگی زناشویی شود که پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها از بیشترین اقتدار کافی برخوردار باشند یا افرادی که به نوعی جانشین آنها هستند، می‌توانند در افزایش صمیمیت رابطه اعضای خانواده در بستری عقلانی و عاطفی اثرگذار باشند. در سایه چنین روابطی، افراد شناخت متقابل و ابراز علاقه اجتماعی را کسب می‌کنند که در صورت ختم شدن به ازدواج میان جوانان، آگاهی و اطلاعات کافی در زمینه عادات و خصوصیات همسر تا حدودی وجود داشته است و همین موضوع است که می‌تواند سبب قوام و تداوم این ازدواج‌ها شود. البته، لازم است به این موضوع نیز دقت کرد که دخالت‌های خانواده‌های اولیه خواسته یا ناخواسته، به دلیل درهم تنیدگی بیشتر و روابط چندسویه در میان افراد با ازدواج‌های خویشاوندی به مراتب بیشتر است (غلامی، ۱۳۹۳) و این موضوع می‌تواند راه حلی برای بر شیوه تعامل زوجین باشد و شیوه مقابله با مشکلات و تعارضات میان فردی آنان اثرگذار باشد و به دنبال آن سازگاری و رابطه میان آنان را تحت تاثیر قرار دهد و سبب کاهش قدرت حل مساله، مهارت‌های ارتباطی و به دنبال رضایت زناشویی و جنسی در میان آنان شود (کیم و ژوئن، ۲۰۱۴). در واقع، در این قبیل ازدواج‌ها نه تنها دخالت خانواده‌ها بیشتر است، بلکه دامنه آن نیز گسترده‌تر است. به گونه‌ای که زوجین ممکن است حتی کوچکترین اختلافات و مشکلات درون خانوادگی خود را انتقال داده و سبب تشدید یافتن و گسترش دامنه مساله‌ای کوچک شوند که زوجین بدون ازدواج‌های خویشاوندی در بسیاری موارد به راحتی از آن عبور کرده، فراموش کرده یا با استفاده از روش‌های ساده‌ای آن را حل و فصل می‌کنند (ژیان و همکاران، ۱۳۹۸). گسترش موضوع و بزرگ‌نمایی کاذب آن می‌تواند، باعث شود افراد بیشتری در جریان مساله و مشکل درون خانوادگی آنان قرار گیرند و با ارائه راهکارها، صحبت‌های نامناسب و نسنجیده و تحریک عاطفی - هیجانی بیشتر زوجین و ایجاد احساس ناکارآمدی در آنان علاوه بر ایجاد حالت افسردگی و بی‌کفایتی در همسران با ازدواج خویشاوندی فرصت تجزیه و تحلیل صحیح مسائل و مشکلات را از آنان بگیرند (قائدی، ۱۳۹۱). لذا

شهر تهران هستند و امکان تعمیم یافته‌ها به سایر زوجین را دشوار می‌سازد و محدودیت جدی و اساسی در پیشینه مرتبط با پژوهش حاضر که مقایسه یافته پژوهش حاضر با نتایج سایر تحقیقات، بویژه با در نظر گرفتن نقش احتمالی متغیرهای میانجی همچون سطح تحصیلات زوجین، روابط خانوادگی آنها پیش از ازدواج، اجباری یا غیراجباری بودن ازدواج و ... را متاثر می‌سازد، انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه توصیه می‌شود.

مسأله‌مدار برای زوجین، بویژه پیش از ازدواج برگزار شود. همچنین، در جلسات مشاوره پیش از ازدواج بویژه در مورد افرادی که ازدواج‌های خویشاوندی دارند، اطلاعات کافی در خصوص پیامدهای ازدواج‌های خویشاوندی به زوجین، چالش‌های احتمالی و راهکارهای کاربردی به زوجین ارائه گردد. به رغم آنچه تاکنون گفته شد، با در نظر گرفتن محدودیت‌های تحقیق از جمله مطالعه صرف زوجینی که در

منابع

- افروز، غ. (۱۳۸۹). *روان‌شناسی ازدواج و شکوه همسر*. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- افروز، غ. (۱۳۹۷). *روان‌شناسی خانواده؛ همسران برتر*. چاپ ۱۰، تهران: انتشارات سازمان اولیا و مربیان.
- افروز، غ.، اسفندیاری، ل.، هومن، ح. و یاریاری، ف. (۱۳۸۹). مقایسه فراوانی ازدواج‌های ششگانه خویشاوندی و غیرخویشاوندی در والدین با کودکان استثنایی و عادی. *پژوهش در حیطه کودکان استثنایی*، ۲، ۱۸۳-۱۷۵.
- امراهی، ر.، روشن چلسی، ر.، شعیری، م. و نیسک، ا. (۱۳۹۲). تعارض زناشویی، رضایت جنسی: مقایسه زنان دارای ازدواج‌های فامیلی و غیر فامیلی. *روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۸، ۱۱ - ۲۲.
- زندگی پور، ط. و مومنی جاوید، م. (۱۳۹۰). *فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی*، ۷، ۱۲۹-۱۱۳.
- ژیان، ف.، نوابی‌نژاد، ش. و گروسی، ع. (۱۳۹۸). بررسی رابطه رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دبیران متأهل با ازدواج فامیلی و غیرفامیلی. *فصلنامه روانشناسی خانواده*، ۲۷، ۳۹-۲۸.
- شوازی، م. و، ترابی، ف. (۱۳۸۵). تفاوت بین نسلی ازدواج خویشاوندی در ایران. *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ۲، ۴۱-۳۰.
- صادقی، ر.، زنجری، ن. و محمودیانی، س. (۱۳۹۷). تاثیر الگوهای ازدواج در رضایت زناشویی و تمایل طلاق در شهر تهران. *فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده*، ۱، ۷۵-۴۵.
- صبحی قراملکی، ن. (۱۳۸۶). ازدواج موفق راهکار دستیابی به خانواده موفق. *فصلنامه تخصصی بین‌المللی مطالعات خانواده*، ۱۱، ۲۱-۱۲.
- غلامی، ف. (۱۳۹۳). *مقایسه شدت عاطفه، کیفیت زندگی و شدت افسردگی در زنان با ازدواج‌های درون و برون فامیلی*. پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- فراهینی، ن.، افروز، غ.، غباری بناب، ب. و ارجمند نیا، ع. (۱۳۹۸). اثربخشی برنامه معنادرمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی- ایرانی بر رضایت زناشویی والدین کودکان استثنایی. *فصلنامه روانشناسی خانواده*، ۱، ۲۶-۱۵.
- قائدی، غ. (۱۳۹۱). رابطه متقابل اختلالات جنسی و روانی. *مجله علوم پزشکی بیرجند*، ۱، ۱۵۱ - ۱۲۲.
- کاکابرایی، ک. و، صیدی، م. (۱۳۹۱). بررسی و مقایسه فراوانی ازدواج‌های خویشاوندی و غیرخویشاوندی در والدین کودکان استثنایی. *استثنایی*، ۳، ۳۴ - ۲۳.
- گل پرور، م. و ستایش منش، س. (۱۳۹۳). پیش‌بینی‌پذیری مولفه‌های رضایت زناشویی براساس مولفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی. *فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده*، ۶۵، ۲۴۷-۲۱۹.

- محبی، م.، قاسم‌زاده، س.، فرزاد، و.، و افروز، غ. (۱۳۹۵). بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس رضایت‌مندی زوجیت در زنان متاهل شهر تهران. *پژوهش‌های کاربردی روانشناختی*، ۷، ۱۶۳-۱۷۹.
- مصباح، ا. (۱۳۹۸). رابطه مولفه‌های عشق (صمیمیت، شور و شوق، تعهد) با رضایت زناشویی در دانشجویان زن و مرد متاهل. *رویش روانشناسی*، ۵، ۳۶-۲۱.
- مطیعی، ز.، برجعلی، ا.، و تقوایی، د. (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای قصه عشق در رابطه با طرحواره‌های ناسازگار اولیه و رضایت زناشویی. *نشریه بین‌المللی علوم رفتاری*، ۸، ۲۳۰-۲۱۹.

References

- Afzal, M. Ali, S. M., Siyal, H. & Hakim, A. (1994). Consanguineous Marriages in Pakistan [with Comments]. *The. PDR*, 4, 663-676.
- Ajayi, C. Fincham, F. D. & Beach, S. R. H. (2010). Spirituality and Marital Satisfaction in African American Couples. *Psychology of Religion and Spirituality*, 4, 259-268.
- Bai, T. (2008). Back to Confucius: A Comment on the Debate on the Confucian Idea of Consanguineous Affection, 7, 27-33.
- Barry, R. A (2010). *Romantic disengagement as a developmental process that contributes to marital distress and decline*. dissertation, University of Iowa.
- Dommaraju, P. (2016). Divorce and separation in India. *Population and Development Review*, 42, 48-61.
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. H. (2010). Of memes and marriage: Towards a positive relationship science. *Journal of Family Theory and Review*, 2, 4-24.
- Greef, A. P. (2000). Characteristics of families that function well. *Journal of Family Issues*, 21, 948-962.
- Grover S, Nehra R, Thakur A. (2017). Bipolar affective disorder and its impact on various aspects of marital relationship. *Journal of Psychiatry*, 26, 114-120.
- Hsueh, A. C., K. R. Morrison, & B. D. Doss . (2009). «Qualitative reports of problems in cohabiting relationships: Comparisons to married and dating relationships». *Journal of Family Psychology*, 23, 1-12.
- Hunler, O & Gencoz, T (2016). The Effect Of Religiousness On Marital Satisfaction: Testing The Mediator Role Of Marital Problem Solving Between Religiousness. *Contemporary Family Therapy* , 27, 122-136.
- Johnson, D. (2009). Trajectories of Conflict Over Raising Adolescent Children and Marital Satisfaction. *Journal of Marriage and Family Department of Psychology, Michigan State University, East Lansing*, 71, 478-494.
- Kim, O., & Jeon, H. (201۴). Gender differences in factors influencing sexual satisfaction in Korean older adults. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 56, 321-326.
- Mashak R. (201۰). Relationship of love components with marital satisfaction in Ahwaz Islamic Azad University married students. *Woman and culture*, 2, 83-97.
- Mina, S. (2019). Predictors of Marriage in Psychiatric Illness: A Review of

- Literature. *Journal of Psychiatry and Psychiatric Disorders*, 3, 14-22.
- Onyishi, E. L., P., Sorokowski, A., Sorokowski, & R. N. Pipitone. (2012). "Children and marital satisfaction in a non-western sample: Having more children increases marital satisfaction among the igbo people of Nigeria". *Evolution and Human Behavior*, 31, 409-421.
- Oprisan, E., Crister, D. (2012). A few variables of influence in the concept of marital satisfaction. *Social and Behavioral Sciences*, 33, 468-472.
- Rebello, K., Junior, M. D.S., & Barito, R. (2014). Fundamental Factors in Marital Satisfaction: An Assessment of Brazilian Couples. *Psychology*, 5, 777-784.
- Wendorf, C. Lucas, T. Imamoglu, Weisfeld, C and Weisfeld, G. (2011). Marital Satisfaction Across Three Cultures: Does the Number of Children Have an Impact After Accounting for Other Marital Demographics?, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 340-354.